

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА
стану травматизму невиробничого характеру в Україні
за перше півріччя 2013 року

Згідно з даними Державної служби статистики, за перше півріччя 2013 року в Україні від нещасних випадків невиробничого характеру загинуло 18940 осіб. Порівняно із аналогічним періодом 2012 року кількість загиблих у невиробничій сфері зменшилася на 5,0% (19935 осіб у 2012 році), кількість загиблих дітей віком до 14 років – на 19,2% (Табл. 1).

Таблиця 1

Кількість загиблих внаслідок травматизму невиробничого характеру
за причинами смерті за 6 місяців у 2012 – 2013 роках

№	Причини смерті	2012 рік	2013 рік	Зменшення (збільшення) у відсотках
1	Навмисне самоушкодження	4578	4749	3,7 ↑
2	Пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру	2910	3033	4,2 ↑
3	Випадкові отруєння та дія алкоголю	2164	2121	2,0 ↓
4	Транспортні нещасні випадки	2378	2055	13,6 ↓
5	Нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів	970	532	45,1 ↓
6	Інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин	1149	1024	10,8 ↓
7	Нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами	1007	890	11,6 ↓
8	Напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження	1141	1105	3,1 ↓
9	Інші нещасні випадки із загрозою диханню	970	901	7,1 ↓
10	Падіння	1063	1044	1,8 ↓
11	Випадкові утоплення та занурення у воду	1107	1045	5,6 ↓
12	Інші нещасні випадки	329	308	6,4 ↓
13	Нещасні випадки, спричинені електричним струмом, випромінюванням, температурою або тиском	169	133	21,3 ↓
14	Загальна кількість,	19935	18940	5,0 ↓
	з них:			
15	Дітей віком до 14 років	490	396	19,2 ↓
16	Сільське населення	7606	7239	4,8 ↓
17	Міське населення	12329	11701	5,1 ↓

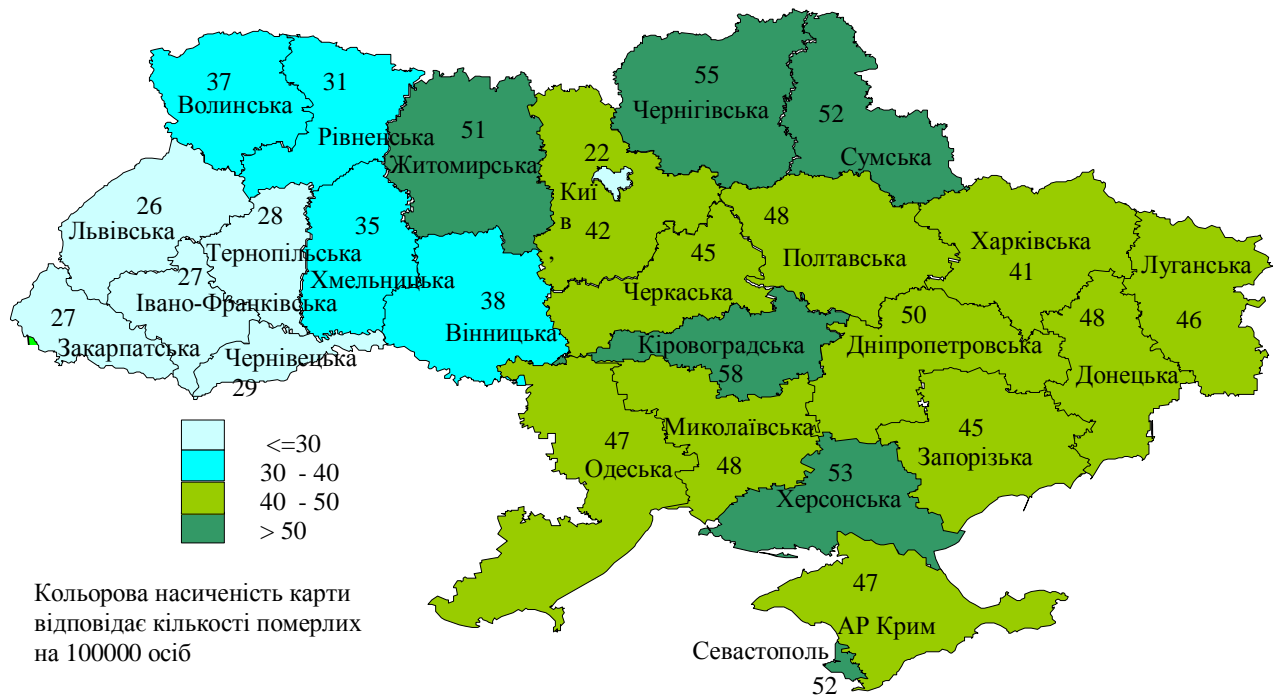
Найбільшу кількість померлих від нещасних випадків невиробничого характеру у 1 півріччі 2013 року - 11,1% загальної кількості - зареєстровано в Донецькій області (2111 осіб); 8,7% - у Дніпропетровській (1644 особи), 5,9% - в Одеській (1125 осіб), 5,9% - у Харківській (1122 особи), 5,5% - у Луганській (1044 особи) областях та 4,9% – в Автономній Республіці Крим (931 особа).

Найменшу кількість померлих - 1,0% загальної кількості - зареєстровано в м. Севастополі (198 осіб), 1,4 - у Чернівецькій (264 особи), 1,6% - у Тернопільській (307 осіб), 1,8% - у Закарпатській (344 особи), 1,9% - у Рівненській (362 особи) областях. Кількість померлих від нещасних випадків у м. Києві становить 3,3% загальної кількості, або 630 осіб, що на 78 осіб менше ніж у 1 півріччі 2012 року (708 осіб).

Значення показника смертності по Україні (кількість осіб на 100 тисяч населення) порівняно з аналогічним періодом 2012 року (44 особи) зменшилося та становить у 1 півріччі 2013 року 41 особу. Значно вищий рівень цього показника порівняно з показником смертності по країні спостерігався в Кіровоградській області (58), Чернігівській (55), Херсонській (53), Сумській (52), Житомирській (51), Дніпропетровській (50), Миколаївській (48), Донецькій (48), Полтавській (48) областях, Автономній Республіці Крим (47) та м. Севастополі (51) (мал. 1).

Малюнок 1

Розподіл смертності населення від нещасних випадків невиробничого характеру у розрізі регіонів України у 1 півріччі 2013 року (на 100 тис. населення)

Найпоширенішими причинами смерті від нещасних випадків невиробничого характеру у звітному періоді були: навмисне самоушкодження – 25,0%, пошкодження без уточнення їх раптового або навмисного характеру – 16,0%, випадкове отруєння та дія алкоголю – 11,2%, транспортні нещасні

випадки – 10,8%, напад з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 5,8%, падіння – 5,5%, випадкові утоплення та занурення у воду – 5,5, інші випадкові отруєння та дія отруйних речовин – 5,4%, інші нещасні випадки із загрозою диханню – 4,8%, нещасні випадки, спричинені дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами – 4,7%, нещасні випадки, пов'язані з дією природних факторів – 2,8%.

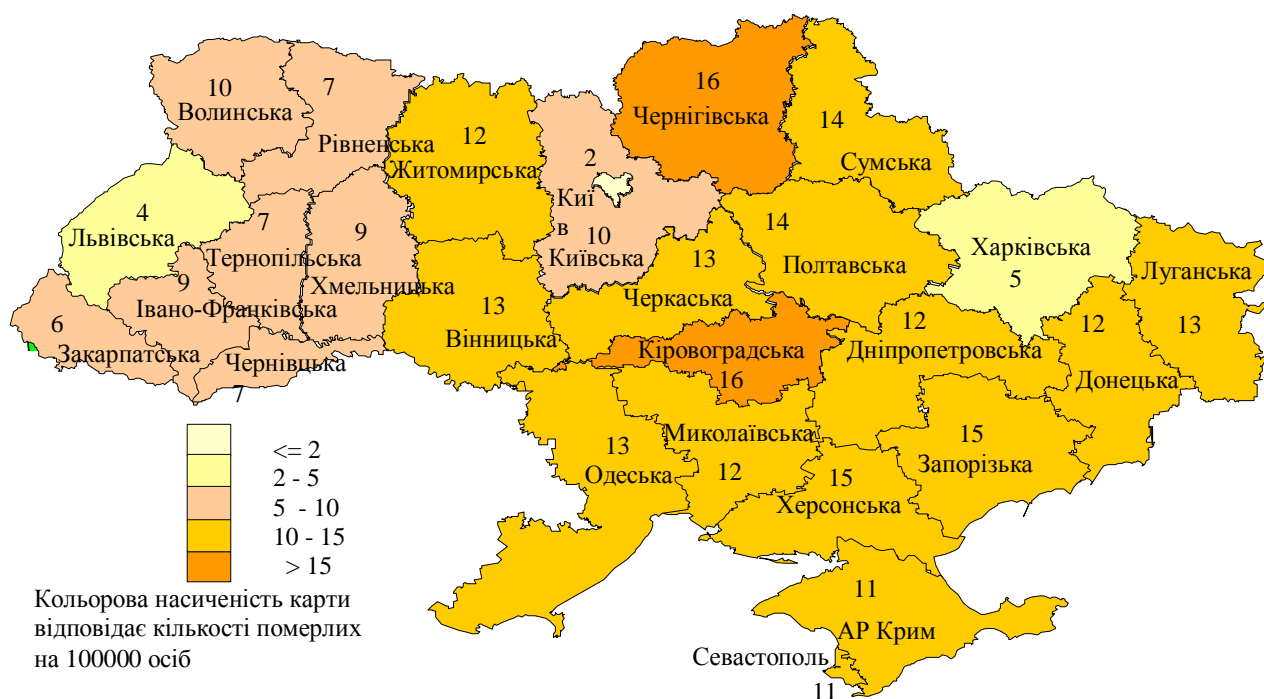
Загибель людей від самогубства та самоушкодження в 1 півріччі 2013 року посідає перше місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 25 відсотків всіх нещасних випадів травматизму невинного характеру та порівняно з аналогічним періодом 2012 року (4578 осіб) збільшилась на 3,7% і складає 4749 осіб.

Найбільшу кількість смертельних випадків, пов'язаних з навмисним самоушкодженням, зареєстровано в Донецькій (531 особи), Дніпропетровській (404 особи), Одеській (312 осіб), Луганській (307 осіб), Запорізькій (268 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (217 осіб), а найменшу – в м. Севастополі (41 особа), м. Києві (56 осіб). Чернівецькій (62 особи), Тернопільській (76 осіб) областях.

Показник смертності населення від навмисного самоушкодження становив 10 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській, Чернігівській (по 16), Запорізькій, Херсонській (по 15), Сумській, Полтавській (по 14), Вінницькій, Луганській, Одеській, Черкаській (по 13), Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Миколаївській (по 12) областях, а найменшого – в Львівській (3), Харківській (5), Закарпатській (6), Тернопільській, Чернівецькій (по 7) областях. У м. Севастополі цей показник становив 10, у м. Києві – 2 (мал. 2).

Малюнок 2

Розподіл смертності населення за регіонами України у 1 півріччі 2013 року з причини навмисного самоушкодження на 100 тис. осіб

У сільській місцевості Запорізької, Кіровоградської, Чернігівської (по 25), Дніпропетровської, Сумської (по 22), Луганської (20), Херсонської, Житомирської (19), Донецької, Миколаївської (по 18) областей на 100 тис. населення показник смертності від навмисного самоушкодження значно більший за середнє значення по країні.

Загибель людей від ушкодження з невизначеними намірами займає друге місце серед причин смертності від зовнішніх причин смертності і становить 16 відсотків всіх нещасних випадків травматизму невиробничого характеру за 6 місяців 2013 року.

Загальна кількість смертельних випадків від ушкодження з невизначеними намірами в 1 півріччі 2013 року порівняно з 1 півріччям 2012 року (2910 осіб) зросла та становить 3033 осіб.

Найбільшу кількість померлих зареєстровано в Харківській області (542 особи), м. Києві (328 осіб), Донецькій (291 особа), Дніпропетровській (245 осіб), Київській (187 осіб), Львівській (139 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (142 особи), а найменшу - в Чернівецькій, Волинській (по 27 осіб), Івано-Франківській (28 осіб), Закарпатській (30 осіб), Рівненській, Тернопільській (по 34 особи), Хмельницькій (35 осіб) областях.

Значення показника смертності від ушкоджень з невизначеними намірами за перші шість місяців 2013 року становила 6,7 особи на 100 тисяч населення. Перевищення значення цього показника по Україні спостерігалось в Харківській (19,7), Київській (10,8), Дніпропетровській (7,4) областях, у містах Севастополь (16,1) та Київ (11,5). Найменшого значення цей показник набув у Івано-Франківській (2,0), Закарпатській (2,4), Волинській, Хмельницькій (по 2,6), Рівненській, Чернівецькій (по 2,9) областях (мал. 3).

Малюнок 3

Розподіл смертності населення за регіонами України у 1 півріччі 2013 року внаслідок ушкодження з невизначеним наміром (на 100 тис. населення)

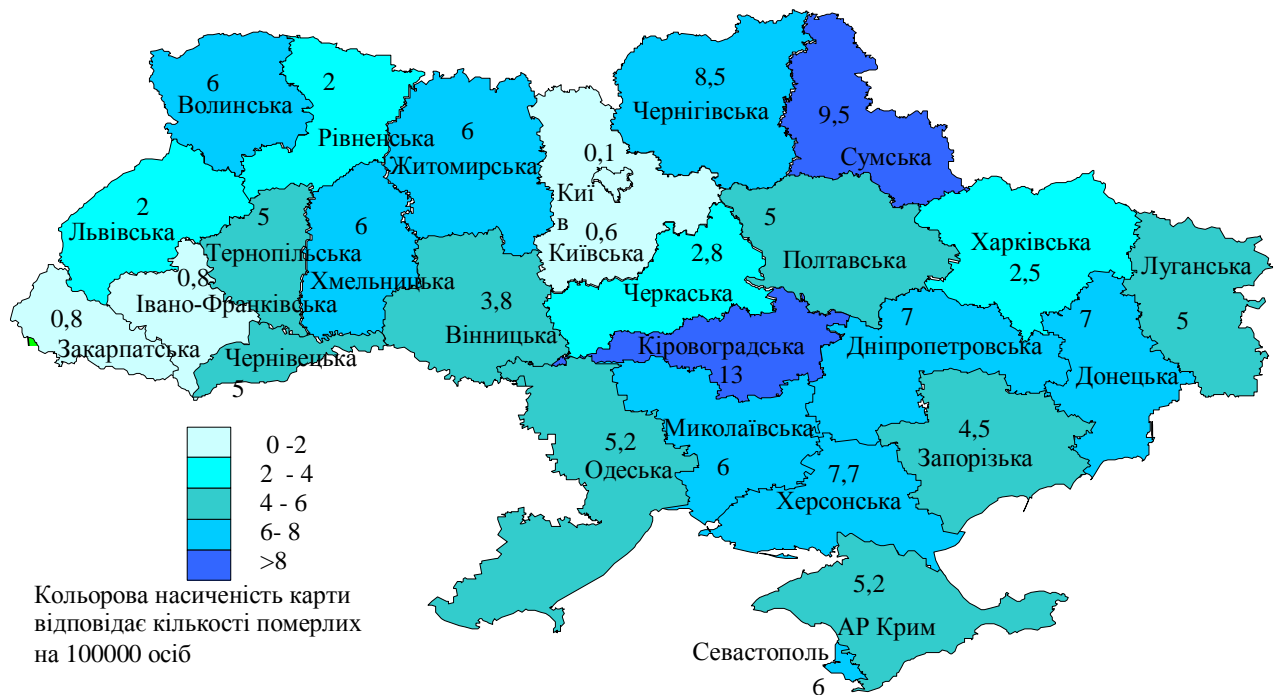
У 1 півріччі 2013 року спостерігалось зменшення (на 2,0%) кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії алкоголю порівняно з аналогічним періодом 2012 року. Отруєння алкоголем стало причиною смерті 2121 особи, що становило 11,2% загальної кількості померлих від нещасних випадків невиробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена випадковим отруєнням та дією алкоголю, в містах у 1,4 була вищою ніж у сільській місцевості.

Найбільшу кількість померлих від випадкового отруєння та дії алкоголю зареєстровано в Донецькій (303 особи), Дніпропетровській (228 осіб), Кіровоградській (129 осіб), Одеській (124 особи), Луганській (119 осіб), Сумській (108) областях, Автономній Республіці Крим (103 особи), а найменшу - в м. Києві (3 особи), у Київській (10 осіб), Закарпатській (11 осіб), Івано-Франківській (12 осіб) областях.

Показник смертності населення від отруєння алкоголем у 1 півріччі 2013 року становив приблизно 4,6 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Кіровоградській (13), Сумській (9,5), Чернігівській (8,5), Херсонській (7,7), Дніпропетровській та Донецькій (по 7) областях, найменшого – у Київській (0,6), Закарпатській та Івано-Франківській (по 0,8) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становив (0,1) та (6,5) відповідно (мал. 4).

Малюнок 4

Розподіл смертності населення за регіонами України у 1 півріччі 2013 року з причини випадкового отруєння та дії алкоголю

Кількість загиблих внаслідок транспортних нещасних випадків зменшилася на 13,6% порівняно із аналогічним періодом 2012 року (2378) та складає 2055 осіб, що становить 10,8% загальної кількості нещасних випадків невиробничого характеру.

Найбільша кількість смертей від транспортних нещасних випадків спостерігалась у Дніпропетровській (202 особи), Донецькій (195 осіб), Одеській (138 осіб), Київській (113 осіб), Харківській (107 осіб), Львівській (104 особи), областях та Автономній Республіці Крим (100 осіб), а найменша – в Чернівецькій (20 осіб), Тернопільській (34 особи), Сумській (35 осіб) областях. У м. Києві число померлих від нещасних випадків, пов'язаних із транспортними засобами, становить 77 осіб, у м. Севастополі – 22 особи.

Показник смертності населення від нещасних випадків, пов'язаних із ДТП, становив 4,5 на 100 тисяч населення. Найбільшого значення цей показник досягнув у Київській (6,5), Чернігівській (6,3), Дніпропетровській (6,1), Житомирській, Черкаській (по 6,0), Одеській, Полтавській (по 5,8), Херсонській (5,5), Запорізькій, Рівненській (по 5,3) областях та Автономній Республіці Крим (5,0), а найменшого – у Чернівецькій (2,2), Івано-Франківській (2,5) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становив (2,7) та (2,0) відповідно (мал. 5).

Малюнок 5

Розподіл смертності населення за регіонами України у 1 півріччі 2013 року внаслідок транспортних нещасних випадків (на 100 тис. населення)

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, пов'язаних із дією природних факторів, за 6 місяців 2013 року становила 532 особи, що на 45,1% менше ніж за відповідний період 2012 року (970 осіб).

При цьому смертність населення від нещасних випадків, пов'язаних із дією природних факторів, у містах у 1,2 раза була вищою ніж у сільській місцевості.

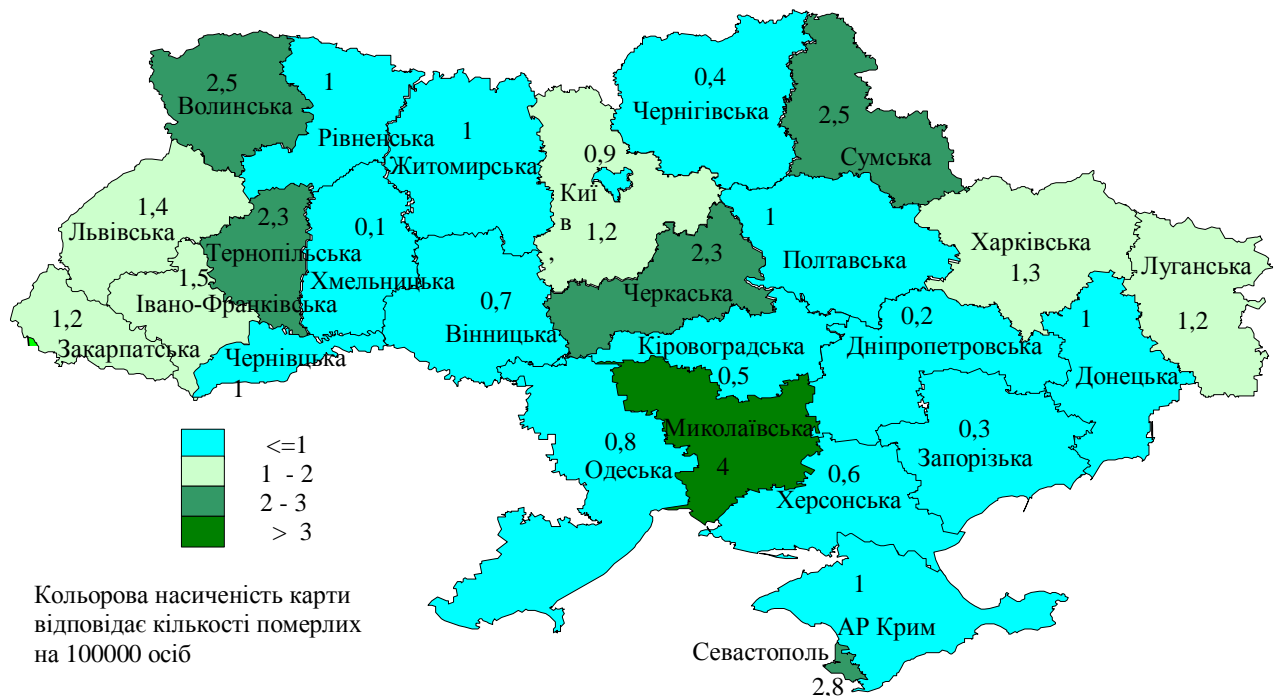
Найбільшу кількість померлих від дії природних факторів зареєстровано в Миколаївській (48 осіб), Донецькій (43 особи), Львівській (38 осіб), Харківській (38 осіб), Черкаській (30 осіб), Сумській (29 осіб), Луганській (28 осіб), Волинській (26 осіб) областях, Автономній Республіці Крим (21 особа), а найменшу – у Хмельницькій (1 особа), Запорізькій, Кіровоградській та Чернігівській (по 5 осіб), Дніпропетровській (6 осіб) областях. У м. Києві та Севастополі - 26 та 11 осіб відповідно.

Показник смертності населення від нещасних випадків невинного характеру, пов'язаних із природними факторами, за шість місяців 2013 року становив 1,1 на 100 тисяч населення.

У територіальному розрізі найвищі значення цього показника спостерігалося в Миколаївській області (4,1), м. Севастополі (2,8), Сумській (2,5), Волинській (2,5), Черкаській (2,3), Тернопільській (2,3), Івано-Франківській, Львівській (по 1,5) областях (мал. 6).

Малюнок 6

Розподіл смертності населення за регіонами України у 1 півріччі 2013 року від нещасних випадків, пов'язаних з дією природних факторів (на 100 тис. населення)

Найнижчі дані цього показника зареєстровано у Хмельницькій (0), Дніпропетровській, Запорізькій (по 0,1), Чернігівській (0,3), Вінницькій, Херсонській (по 0,4), Кіровоградській (0,5) областях та м. Києві (0,7).

У 1 півріччі 2013 року спостерігалось зменшення на 10,8% кількості загиблих внаслідок випадкового отруєння та дії отруйних речовин порівняно із аналогічним періодом 2012 року (1149 осіб). Це стало причиною смерті 1024 осіб, що становило 5,4% загальної кількості померлих від нещасних випадків невиробничого характеру. При цьому смертність населення, спричинена випадковим отруєнням, у містах у 2,1 рази була вищою ніж у сільській місцевості. Показник смертності від цього виду травматизму складав приблизно 2,2 на 100 тисяч населення, найбільше значення зареєстровано в Донецькій (3,8), Миколаївській (2,9), Івано-Франківській (2,5), Херсонській (2,3), Запорізькій (2,2), Луганській (2,1) областях, а найменше – у м. Києві (0,1), Рівненській (0,3), Чернівецькій (0,4) областях та м. Севастополі – (0,5).

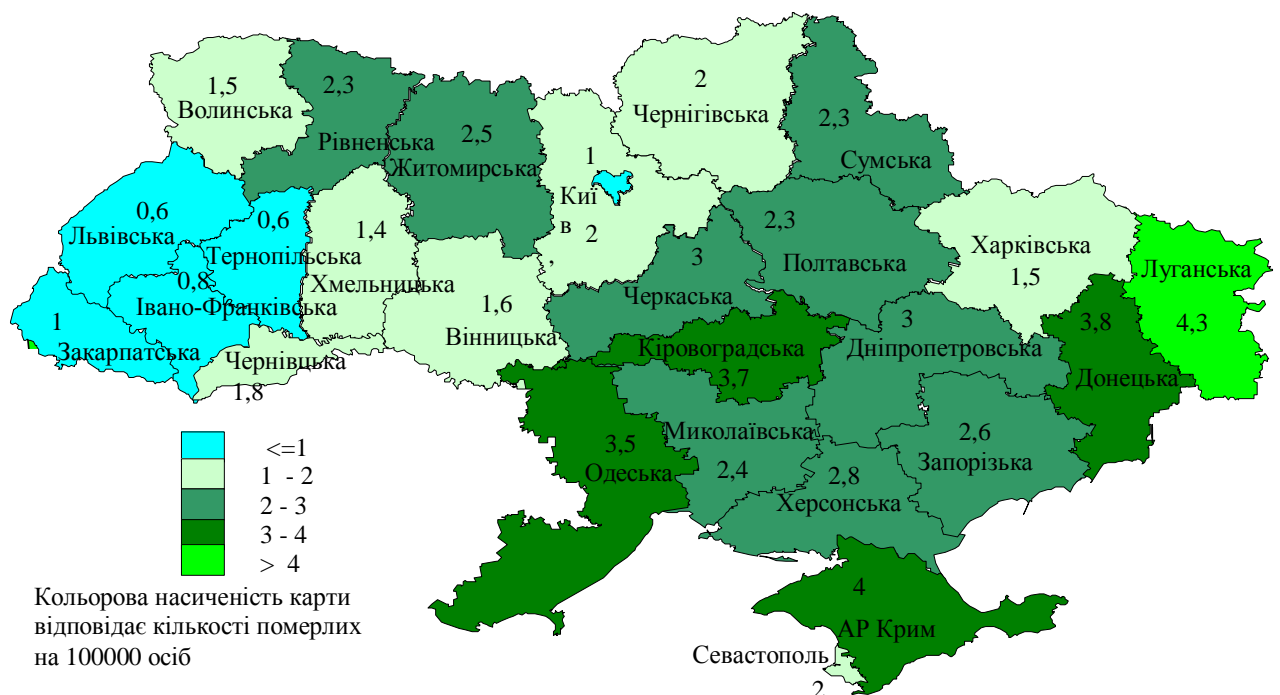
Однією з поширених причин смерті від нещасних випадків у побуті були також випадки, що сталися внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (1105 осіб), і становили 5,8% загальної кількості померлих. Їх кількість порівняно з 1 півріччям минулого року зменшилася на 3,1 відсотка.

Показник смертності від цього виду травматизму складав 2,4 на 100 тисяч населення.

Перевищення значення показника смертності від нещасних випадків внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження по Україні спостерігалось в Луганській (4,3), Автономній Республіці Крим (3,8), Донецькій (3,8), Кіровоградській (3,7), Одеській (3,4), Дніпропетровській та Черкаській (по 3,2) областях, а найнижчий – у Львівській та Тернопільській (по 0,6) областях (мал. 7). У мм. Києві та Севастополі – 1,2 та 2,1 відповідно.

Малюнок 7

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 1 півріччі 2013 року внаслідок нападів з метою вбивства чи нанесення ушкодження (на 100 тис. населення)

Кількість смертельних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із загрозою диханню, у 1 півріччі 2013 року становила 901 особа, що на 7,1% менше ніж у 1 півріччі 2012 року (970 осіб).

При цьому, показник смертності внаслідок нещасних випадків із загрозою диханню складав приблизно 1,1 на 100 тис. населення і найвищим він був у Сумській (2,9), Житомирській (2,4), Херсонській (1,7), Кіровоградській (1,6), Рівненській, Миколаївській (1,4) областях та м. Севастополі (1,3); найнижчим – у м. Києві (0,4), Тернопільській, Хмельницькій (по 0,5), Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Чернігівській (по 0,7) областях.

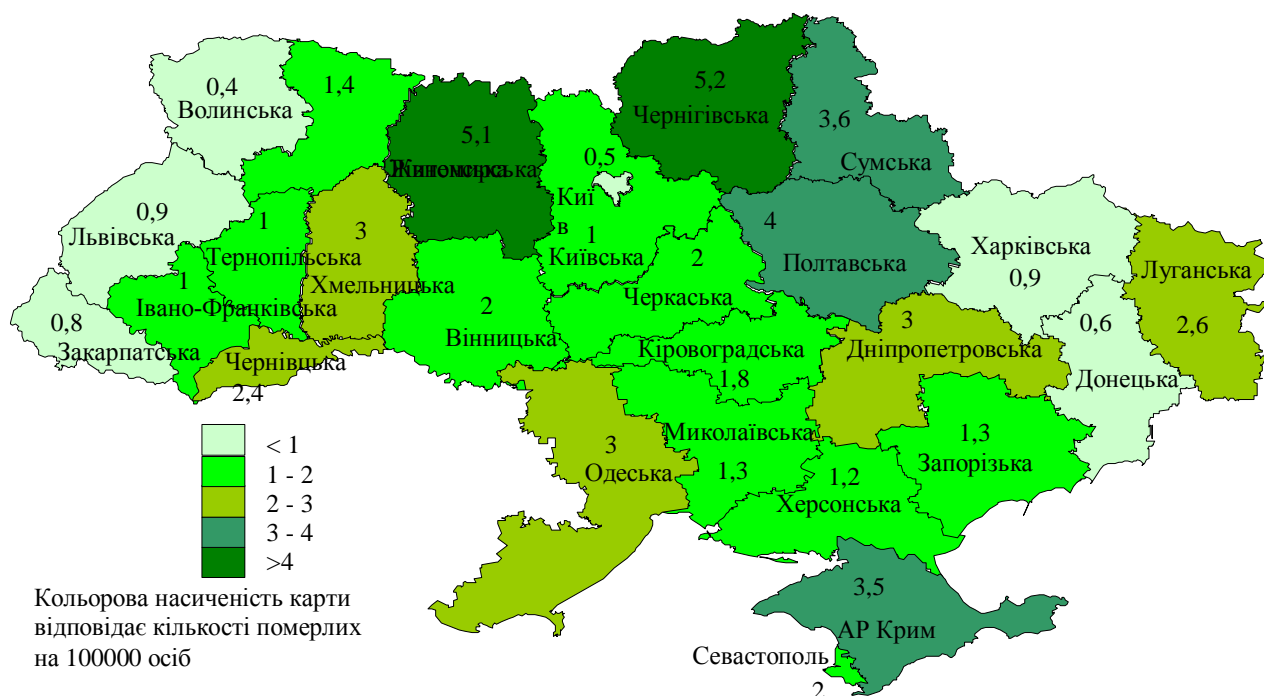
У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (45 осіб), Дніпропетровській (35 осіб), Сумській (33 особи), Житомирській (31 особа) областях, Автономній Республіці Крим (33 особи), а найменшу – в м. Севастополі (5 осіб), Тернопільській (6 осіб), Хмельницькій (7 осіб), Волинській та Чернівецькій (по 8 осіб) областях.

Загальна кількість загиблих від нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, за 6 місяців 2013 року становила 890 осіб, що на 11,6% менше ніж за відповідний період 2012 року (1007 осіб).

Показник смертності населення від нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами, у 1 півріччі 2013 року становив 1,9 на 100 тисяч населення. Вдвічі більше цей показник спостерігався у Чернігівській (5,2), Житомирській (5,1), Полтавській (4,1), Сумській (3,6) областях та Автономній Республіці Крим (3,5). Найменше значення показника було у Волинській (0,4), Донецькій (0,6), Закарпатській (0,8), Львівській, Харківській (по 0,9) областях. У мм. Києві та Севастополі цей показник становить 0,5 та 2,0 відповідно (мал. 8).

Малюнок 8

Розподіл смертності населення у розрізі регіонів України у 1 півріччі 2013 року з причини нещасних випадків, спричинених дією вогню, жаром та гарячими речовинами

Кількість нещасних випадків, спричинених дією диму, вогню, жаром та гарячими речовинами, у містах та в сільській місцевості приблизно однакова: 459 та 431 відповідно.

Кількість смертельних випадків невиробничого характеру, пов'язаних із випадковим падінням, у 1 півріччі 2013 року становила 1044 особи, що на 1,8% менше ніж у 1 півріччі 2012 року (1063 особи).

При цьому, показник смертності від цього виду травматизму складав приблизно 2,3 на 100 тис. населення і найвищим він був у Запорізькій (4,5), Дніпропетровській, Миколаївській, Хмельницькій (по 2,9), Одеській (2,7), Волинській, Закарпатській, Кіровоградській, Сумській (по 2,5) областях та Автономній Республіці Крим (2,8); найнижчим – в Івано-Франківській (1,2), Полтавській, Тернопільській, Чернівецькій областях, м. Києві (по 1,4) та м. Севастополі (1,5).

У територіальному розрізі найбільшу кількість таких випадків смертей зафіксовано в Донецькій (103 особи), Дніпропетровській (97 осіб), Одеській (65 осіб), Львівській (56 осіб), Луганській (48 осіб), Харківській (43 особи) областях, Автономній Республіці Крим (56 осіб), а найменшу – в м. Севастополі (6 осіб), Чернівецькій (13 осіб), Тернопільській (15 осіб), Івано-Франківській (17 осіб) областях.

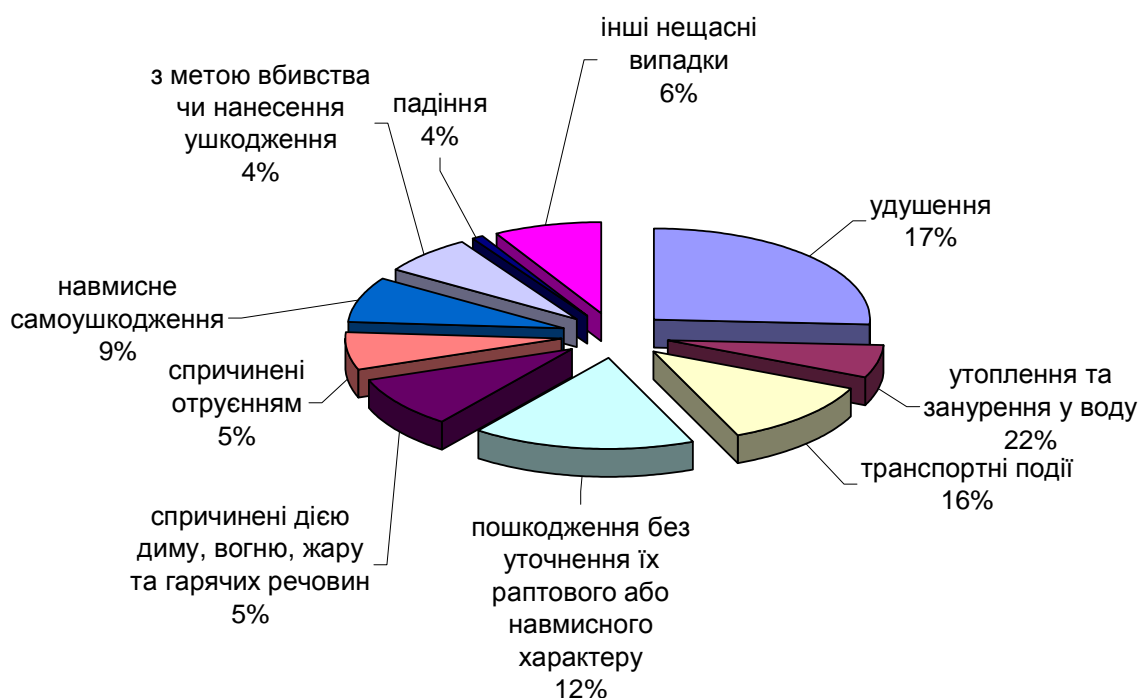
На фоні зменшення у 1 півріччі 2013 року загальної кількості загиблих від нещасних випадків невиробничого характеру можна відмітити той факт, що і дитяча смертність від нещасних випадків невиробничого характеру значно зменшилась - на 19,2% порівняно з аналогічним періодом 2013 року (490 дітей) і становить 396 дітей у віці до 14 років.

У містах цей показник складав 205 нещасних випадків, у сільській місцевості - 191.

За статистичними даними основними причинами загибелі дітей від нещасних випадків невиробничого характеру залишаються: нещасні випадки від утоплення та занурення у воду - 88 дітей (22%), удушення - 67 дітей (17%), транспортні події - 63 дитини (16%), спричинені пошкодженнями без уточнення їх раптового або навмисного характеру - 47 дітей (12%), спричинені дією диму, вогню, жару та гарячих речовин - 21 дитина (5,3%), нещасні випадки, спричинені отруєнням – 21 дитина (5,3%), навмисне самоушкодження - 35 дітей (9%), від наслідків нападу з метою вбивства чи нанесення ушкодження – 16 дітей (4%), падіння - 14 дітей (3,5%), інші нещасні випадки - 24 дітей (6%) (мал. 9).

Найбільшу кількість померлих дітей віком до 14 років від нещасних випадків за перше півріччя 2013 року зареєстровано у Донецькій (36 дітей), Дніпропетровській (35 дітей), Житомирській, Закарпатській, Полтавській (по 10 дітей), Одеській (26 дітей), Закарпатській (24 дитини), Львівській (21 дитина), Житомирській, Херсонській (по 20 дітей), Полтавській (19 дітей), Луганській (17 дітей) областях, Автономній Республіці Крим (14 дітей), а найменшу – в м. Севастополі та Тернопільській областях (по 1 дитині), Запорізькій, Кіровоградській, Хмельницькій (по 8 дітей), Чернівецькій (9 дітей) областях, м. Києві (7 дітей).

Питома вага нещасних випадків невиробничого характеру зі смертельним наслідком в Україні у 1 півріччі 2013 року серед дітей віком до 14 років

Основними причинами нещасних випадків у побуті залишаються: порушення або незнання правил поведінки на воді, дорожнього руху, протипожежної та електробезпеки, низька нервово-психологічна стійкість, поширення негативних тенденцій і антисоціальних проявів серед людей.

Найважливішими заходами щодо профілактики дитячого травматизму є: контроль за вчинками дітей з боку дорослих, усунення з поля їх зору небезпечних предметів (ножів, гострих палиць та шпичів, сірників, хімічних речовин, ліків), заборона купатися без нагляду дорослих і в неперевірених місцях, систематичне роз'яснення небезпеки вуличних і побутових травм тощо.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що травматизм невиробничого характеру за масштабами, збитками та складністю вирішення проблем є соціально значущим явищем.

Високий рівень невиробничого травматизму обумовлений передусім незадовільним соціально-економічним становищем, низьким прожитковим рівнем населення, недостатньою роботою керівників підприємств та установ щодо його профілактики.

Ситуація щодо травматизму у невиробничій сфері потребує удосконалення системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях; усвідомлення пріоритетності вимог охорони життя і здоров'я населення над іншими інтересами; фінансування відповідних попереджувальних заходів у сфері безпеки життєдіяльності; посилення контролю за виконанням комплексних заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру, державних

програм з пожежної безпеки, безпеки дорожнього руху, запобігання дитячому травматизму; проведення через засоби масової інформації роз'яснювальної роботи серед населення стосовно профілактики травматизму невиробничого характеру.

З метою запобігання нещасним випадкам у побуті ДСНС України спільно з центральними та місцевими органами виконавчої влади проводить роботу, спрямовану на реалізацію заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 980-р «Про затвердження плану першочергових заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру».

Місцевими органами виконавчої влади розроблено та затверджено за погодженням з ДСНС України регіональні плани заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру в 2013 році та проводиться робота щодо їх реалізації.

На виконання пункту 3 розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2007 р. № 980-р «Про затвердження плану першочергових заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру» ДСНС України направлено звіт до Кабінету Міністрів України про виконання регіональних планів першочергових заходів з профілактики травматизму невиробничого характеру за перше півріччя 2013 року.

За інформацією центральних і місцевих органів виконавчої влади, робота щодо виконання Плану заходів із профілактики травматизму невиробничого характеру триває та перебуває на їх постійному контролі.

Необхідно зазначити, що для створення в Україні ефективної системи державного управління з питань профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях виконавчої влади необхідно удосконалити законодавчу та нормативно-правову базу з питань безпечної життєдіяльності населення.

Прийняття Закону України «Про профілактику травматизму невиробничого характеру» дасть змогу вирішити проблемні питання щодо організації роботи з профілактики травматизму невиробничого характеру на всіх рівнях виконавчої влади.

Директор Департаменту
запобігання надзвичайним ситуаціям
та державного нагляду (контролю)
ДСНС України

А. Козленко